

Матеріали Четвертої Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України Чумаченка Миколи Григоровича «Інноваційні аспекти ресурсовикористання» ТНТУ імені Івана Пулюя, (Тернопіль, 27 березня 2015 року)

Удк 331.556.4

Оксана Горобець

Вища Школа політології і міжнародних стосунків, Варшава (Польща)

УКРАЇНСЬКІ МІГРАНТИ В ПОЛЬЩІ: СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕСУРСОКОРИСТУВАННЯ

Oksana Horobets

UKRAINIAN WORKERS IN POLAND, THE SOCIAL ASPECTS OF THE RESOURCE MANAGEMENT

Як свідчать останні події, політична ситуація в українському суспільстві дедалі загострюється і основна причина – військова інтервенція Росії в Україну. Якщо у 2013 році головною суспільно-політичною подією для більшості населення України був Євромайдан – широкомасштабний мирний протест мільйонів громадян України щодо захисту своїх прав та свобод, бажанні бути ближчими до європейських країн за рахунок Асоціації з ЄС, то вже наступний рік – 2014 рік відзначився вбивствами та викраденнями мирних протестувальників з Євромайдану, сепаратистським бунтом на сході України, окупацією Російською Федерацією Автономної Республіки Крим і початком неоголошеної військової агресії російських військ на сході України.

Саме ці події дали поштовх новим демократичним процесам в українському суспільстві, об'єднали мільйони людей у спільній меті («Україна – єдина»), сформували нових громадських лідерів (вибори Президента України, а згодом вибори депутатів Верховної Ради), стали каталізатором переоцінки суспільних цінностей і причиною збільшення кількості трудових мігрантів та біженців.

Окупація Криму та продовження військового протистояння на території східних областей України стали основною причиною різкого збільшення кількості заяв українських громадян про надання їм статусу біженця у Польщі в 2014 році. За даними польського Управління у справах іноземців, минулого року кількість таких осіб зросла у 50 разів. Якщо протягом 2013 року статус біженця спробували отримати 46 українських громадян, то в 2014 році охочих було 2318. А впродовж перших двох місяців 2015 року про бажання стати у Польщі біженцем заявили понад 400 громадян України [1]. З них, близько 34% є жителями Донецької області, близько 16% - Луганської, 13% - Криму. Утім, майже нікому з них не надають статус біженця, мотивуючи це тим, що загроза їхньому життю є лише в тих регіонах, звідки вони походять, але вони безпечно можуть проживати на решті території України. Так, цього року в 529 випадках вивчення справ або призупинено, або особам відмовлено у наданні статусу біженця. Лише у 13-ти випадках громадянам України надано тимчасовий дозвіл на проживання без надання статусу біженця.

Події в Україні спричинили масові потоки трудових мігрантів з України у Польщу. За даними Міністерства праці та соціальної політики Польщі впливає, що від січня до листопада 2014 року офіційно працювали у Польщі 359 тисяч українців, що на 134 тис осіб більше, ніж у попередньому році – це є абсолютним рекордом з моменту запровадження у 2007 році спрощеної системи працевлаштування і на 55% більше, ніж за аналогічний період 2013 року [2]. Зауважимо, що до цього часу рекордним був 2011 рік – тоді кількість українців, котрі працювали у Польщі сягала 260 тисяч осіб [3].

Польські фахівці позитивно оцінюють для Польщі так званий «український штурм», адже країна поповнюється дешевою робочою силою [3]. Економісти з Міністерства фінансів та Міністерства економіки періодично нагадують, що незважаючи на економічну кризу, Польща потребує збільшити міграційний потік. Причини: старіння працездатного населення, низький рівень народжуваності, міграція

самих поляків на Захід. За різними оцінками, країна над Віслою щороку потребує від 300 до 500 тисяч робочих рук з-за кордону, в зв'язку з чим консульськими установами збільшено квоту на видання дозвільних документів для легального перебування українців у Польщі (див. табл. 1).

Таблиця 1

Дозволи на працю для українців у Польщі у 2014 році

Тип дозволу на працю	Кількість заяв на видачу дозволів для працю		Кількість виданих дозволів для працю				Кількість відмов у видачі дозволів для працю		Кількість відхилених дозволів	
	разом	жінки	разом	жінки	у тому числі продовження терміну дозволу для працю		разом	жінки	разом	жінки
					разом	жінки				
A	27417	10839	24945	10045	2804	1322	230	90	4430	1520
B	215	71	174	55	33	7	8	3	12	2
C	1103	184	1086	195	142	10	1	1	258	44
D	148	2	107	3	0	0	1	0	6	0
E	30	4	3	2	0	0	0	0	0	0
Разом	28913	11100	26315	10300	2979	1339	240	94	4706	1566

Джерело: dane Departamentu Rynku Pracy MPiPS – Електронне джерело. Доступно з: <http://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/>

У 2013 році польські роботодавці зареєстрували для українців 218 тис. заявок, які дозволяють працювати у Польщі без офіційного дозволу впродовж шести місяців на рік, що на 3% менше, ніж у 2012 році [2].

Найпопулярнішим і найдоступнішим способом потрапити українцям до Польщі є отримання візи. За інформацією МЗС Польщі, з 1 січня по 9 жовтня 2014 року у польських консульських установах в Україні видано близько 656 тис. віз (439 тис. шенгенських і 217 тис. національних). У 2013 році за аналогічний період українці отримали майже 551 тис. віз (близько 390 тис. шенгенських і 161 тис. національних). Таким чином, польські консульства у 2014 році видали віз на 19% більше: шенгенських - на 13%, національних - на 34%. Найчастіше, українці «на візах» у Польщі є сезонними робітниками, які приїжджають на заробітки. Зокрема, жінки працевлаштовуються на час збирання фруктів й овочів, чоловіки - в аграрному чи будівельному секторах.

Приріст українців у Польщі спостерігається і в категорії осіб, які мають дозвіл на тимчасове (до трьох років) і постійне проживання в РП. За даними UDSC, на сьогодні з понад 121 тис. діючих посвідок на проживання в Польщі для іноземців, третину мають українці. При цьому, майже 18 тис. громадян України мають дозвіл на постійне проживання в РП, 17 тис. - на тимчасове, ще понад 2 тис. українців мають посвідку довгострокового резидента ЄС. У порівнянні з 2013 роком у 2014 році майже у 2 рази зросла кількість українців, які отримали дозвіл на постійне (з 1,5 тис. до 3,2 тис.) та на тимчасове проживання (з майже 8 тис. до понад 15 тис.) проживання в Польщі.

Більшість дозволів на проживання в Польщі надано українцям у зв'язку з їхнім працевлаштуванням (40%), завдяки шлюбу з особою, яка має польське громадянство (18%), а також студентам (16%).

Зростання зацікавленості в українців перебуванням в Польщі у Відділі справ іноземців пояснюють ускладнення ситуації в Україні, а також спрощенням процедури отримання документів на перебування в РП у відповідності до нового Закону про іноземців, що набув чинності з 1 травня цього року.

Література:

1. <http://www.pravda.com.ua/inozmi/svoboda/2015/02/26/7059864/?attempt=1>
2. <http://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/>
3. <http://www.rp.pl/artukul/17,1175224-Ukraincy-szturmuja.html?referer=glowna>